

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת שבת, דף קמ"ה

"כגון מאי? אמר רב ספרא:
כגון תרנגולתא דרבי אבא"

תרנגולתא - תרנגולת
בריחי - חולים

ח

הסבר: במשנה נאמר שמאכל שבושל מערב שבת מותר להשרותו בחמין בשבת. רב ספרא מביא כדוגמא לכך את התרנגולת שנהגו לאכול בבית רבי אבא, שהיו מבשלים אותה פעמים רבות לצורך רפואה.

על המפה

תבליט המנורה בשער טיטוס ברומא

שער טיטוס נמצא ברומא. הוא נקרא על שמו של טיטוס, המצביא הרומאי שהחריב את בית המקדש השני. את השער בנה אחיו של טיטוס, דומיטיאנוס, בשנת 82 לספירה, כדי לפאר את ניצחונו על היהודים. גובה השער 15.4 מטרים ורוחבו 13.5 מטרים. על השאר מופיעים תבליטים שונים, שבאחד מהם נראים חיילים רומאים נושאים את כלי המקדש, ביניהם מנורת הזהב, ויהודים שנלקחו בשבי. יהודי רומא נהגו שלא לעבור דרך שער טיטוס, אולם ביום ההכרזה על הקמת מדינת ישראל בתש"ח הם צעדו דרכו בכיוון ההפוך, כדי לסמל את השיבה מרומא לארץ ישראל. צורת המנורה שמופיעה על השער מופיעה על סמל מדינת ישראל.

תבליט המתאר את הטריומף (מצעד ניצחון) בשער רומא (Wikipedia, Dnalor 01)

סדר מועד | מסכת שבת, דפים קמ"ב-קמ"ח
פרשת ואתחנן | ה' י"א באב (26 ליולי-1 לאוגוסט)

צום תשעה באב-

"נחמנו נחמנו עמי, יאמר אלהיכם. דברו על לב ירושלים וקראו אליה כי מלאה צבאה כי נרצה עונה, כי לקחה מיד ה' בפלים בכל חטאתיה".
ישעיהו מ' א'

דף קמ"ב: תינוק בוכה שמחזיק באבן

אבן בשבת היא "מוקצה", משום שאין כל שימוש באבן. מה יעשה אב שיש לו תינוק שתפס אבן בחוזקה, אינו מוכן לעזוב אותה, והוא מושיט את ידיו לאביו שיקח אותו על הידים? על פי התלמוד אסור לאב להרים את התינוק המחזיק באבן, שהרי בכך האב מטלטל את האבן שהיא "מוקצה". אולם אם התינוק בוכה מאוד, ויש חשש שמרוב בכי יצער הוא יהיה חולה, חכמים התירו לאב להרים את התינוק שמחזיק באבן ה"מוקצה".

דף קמ"ג: לכלוך שנשארו אחרי הסעודה

אחרי שמסיימים את הסעודה, נותרות על השולחן קליפות, חתיכות קטנות של לחם ועצמות. האם הן "מוקצה" ואסור לטלטל אותן, או שמא מותר לטלטל אותן? התשובה היא שתלוי אם ניתן להשתמש בהן. לדעת רבי שמעון, אם ליד הבית יש בעלי חיים שניתן להאכיל אותם בשאריות הסעודה, הרי שהן אינן מוקצה, מפני שיש להן שימוש. אם אין בעלי חיים, מותר לנער את המפה עם הכלכלוכים, כי כך לא נוגעים באופן ישיר במוקצה, אלא במפה בלבד. אם הצטברו על השולחן כלכלוכים רבים, מותר ליטול אותם בידיים לפח האשפה, אם רוצים להישאר במקום במהלך השבת. מפני שחכמים לא אסרו לטלטל בשבת כלכלוך, והתירו לסלק אותו לאשפה.

דף קמ"ד: סחיטת ענבים וזיתים

האם מותר בשבת לסחוט ענבים ולהפיק מהם יין? האם מותר בשבת לסחוט זיתים ולהפיק מהם שמן? התשובה היא שלילית מפני שהעושה כן עובר על איסור "מפרק" הקובע שבשבת אסור להפריד לשני חלקים דבר שהיה מחובר. אם כן, כיצד מותר לחתוך תפוח לשני חלקים? הרי התפוח היה אחד ועכשיו חילקנו אותו לשני חלקים.

התשובה היא שהמפרק תפוח אחד לשני חלקים לא יצר דבר חדש, לפני כן היה כאן תפוח, ועכשיו יש תפוח. לעומת זאת, הסוחט ענב, יוצר דבר חדש. לפני כן היה כאן דבר מאכל, הלא הוא הענב, וכעת יש כאן "משקה", הלא הוא היין.

הברות

★ | מן ההסטוריה

שיירת השבויים והמנורה מובלים לרומא

בשנת 70 לספירה הצליחו הרומאים לכבש את המרד הגדול שפרץ ביהודה. המצביא טיטוס, בנו של אספסיינוס, כבש את ירושלים, החריב אותה ושרף את בית המקדש. יהודים רבים נהרגו, ורבים אחרים נפלו בשבי. במסגרת חגיגות הניצחון שלו, הכריח טיטוס את השבויים היהודים להילחם בזירה זה בזה או בחיות טרף, והרג אותם בדרכים אכזריות. כאשר חזר לרומא הצעיד איתו שבויים רבים בתהלוכת ניצחון המכונה "טריומף", בה הוצגו לראווה כלי המקדש שנבזזו. בראש התהלוכה צעד שמעון בר גיורא, אחד ממנהיגי המרד, שהוצא להורג בסופה. מאוחר יותר הונצחה התהלוכה בתבליט על שער טיטוס שנבנה לכבודו.

תבליט משער טיטוס בו נראית תהלוכת ניצחון של לגיונרים רומאים הנושאים שלל מבית המקדש (Wikipedia)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער -

דני הוא ילד מתוק בן 9. הוא למד וקרא על חורבן בית המקדש ועל צום ט' באב, והוא בא להוריו ואמר להם שהשנה הוא רוצה לצום את כל הצום בט' באב. בקשתו עוררה דיון במשפחה.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שאם הוא מרגיש שיש לו כוח, שזה חשוב לו, שבבך הוא מזדהה ומתחבר לכלל ישראל ולתחושת החורבן, והוא מספיק בוגר לשמור על עצמו, אז שיצום אפילו את כל הצום.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שהוא עוד קטן מדי מכדי לצום את כל הצום, והדבר עלול להזיק לבריאותו. הוא עדיין ילד קטן ואינו מחויב לצום. מספיק שיצום באופן סמלי כמה שעות.

וא... מה? עֲתִכֶּם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

זכר לחורבן

קיימים מנהגים שונים שיהודים נהגו לעשות כזכר לחורבן בית המקדש. כך, למשל, משאירים שטח לא מסויד בגודל אמה על אמה על הקיר מול הכניסה לבית, כזכר לחורבן, ומתחת לחופה בחתונה החתן שובר כוס כדי להזכיר את החורבן גם בזמן השמחה, ולהראות שהיא אינה שלמה כל עוד בית המקדש חרב.

מי אני?

- אחד הכלים ששימשו בבית המקדש.
- עשויה כולה מזהב טהור.
- היו בה שבעה קנים.
- הכהנים הדליקו אותה בכל ערב.
- מופיעה על סמל מדינת ישראל.

מלכות ישראל

מספר
מבית המקדש

לש
(מספר)

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934		2883	2448	2448		2238	1948	0
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	הקמת ביהמ"ק ה-2	422- חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	1311- יציאת מצרים	אפרים ומנשה	1521- בניי במצרים	1812- אברהם אינו	3760- בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

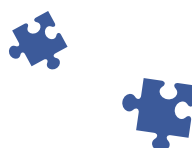
- 1 מהו האירוע המצויר כאן?
- 2 מי הדמות הניצבת על הכרכרה בצד ימין?
- 3 מיהם האנשים הסוחבים את המנורה?
- 4 מהו המבנה המצויר בצד שמאל, היכן הוא נמצא ואיך הוא קשור לציור?

לשון חזקתה של ח' אשכנזי חזקתה של ח'
 ח' חזקתה של ח' חזקתה של ח'
 ח' חזקתה של ח' חזקתה של ח'
 ח' חזקתה של ח' חזקתה של ח'

מי אני?

- א. עוצב על ידי האחים גבריאל ומקסים שמיר.
- ב. נבחר מתוך 450 הצעות שונות.
- ג. מופיעים עליו מנורה וענפי זית.
- ד. צורת המנורה זהה לזו המופיעה על שער טיטוס.
- ה. מופיע על מסמכים רשמיים של מדינת ישראל.

חזקתה של ח' חזקתה של ח'

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260 ה'ת"ש	5258 ה'תרס"ח	4900 ה'רמ"ב	4800 ה'רשי	4650 ה'רבי טעדיה גאון	4260 ה'רבי יצחק ראשונים
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 ה'תר"ץ	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 העצמאות	1939 שוואה	1897 ה'תרצ"ז	רבי יוסף קארו	1500 ה'ת"ש	1492 גירוש ספרד	ה'רמ"ב	ה'רשי	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר מועד | מסכת שבת, דפים קמ"ה-קמ"ח

דף קמ"ה: "אין בישול אחר בישול"

אחת מל"ט המלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת "מבשל".

אם דבר מאכל, למשל עוף, התבשל לגמרי, אי אפשר לבשלו שוב, מפני שהוא כבר מבושל. לפיכך, אם בשבת הניח יהודי על האש סיר ובו עוף מבושל, הוא לא עבר על איסור, מפני שהעוף כבר מבושל, וכעת הוא רק מתחמם ולא מתבשל.

אולם, חכמים אסרו להניח בשבת מאכלים על האש, כי זה נראה כאילו מבשלים בשבת. אבל מותר להניח אוכל קר בתוך סיר שהורידו מהאש, והוא עדין חם, כדי לחמם את האוכל.

דף קמ"ו: הליכה בשבת עם בגדים רטובים

בשבת אין לטלטל ואין ללבוש בגדים רטובים, מפני שקיים חשש, שהמטלטל את הבגד הרטוב, יסחט ממנו את המים, ויעבור בכך על איסור מן התורה - איסור "סוחט".

אולם, אמרו חכמים, שתקנה זו אינה חלה על אדם ההולך בדרך ובגדיו נרטבו. הוא רשאי להמשיך ללבוש את הבגדים הרטובים אם אין לו בגדים אחרים להחליפה.

דף קמ"ז: מגבת רטובה בשבת

לאחר שאדם יוצא מבית המרחץ, המגבת שבה התנגב רטובה. האם מותר לו לקחת אותה לביתו?

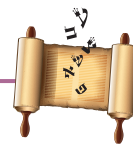
היו תנאים שהורו, כי בשבת אסור לו לקחת את המגבת, מחשש שיסחט אותה מן המים שנספגו בה, אלא עליו להשאיר את המגבת בבית המרחץ. רבי שמעון חולק וסובר, שחכמים לא חששו שיסחטו את המגבת, ולכן הם לא תיקנו שאסור לקחת אותה מבית המרחץ אל הבית.

דף קמ"ח: איסור מקח וממכר בשבת

חכמינו הורו כי בשבת אין לעסוק במקח וממכר, כלומר במכירה או בקניה של חפץ.

אסור גם ללוות דבר מה מן הזולת, אפילו דבר מאכל. זאת משום שבדרך כלל, אנשים המסכמים ביניהם על קניית חפץ, או על הלוואה, כותבים את הפרטים על שטר, ובשבת הרי אסור לכתוב. חכמים חששו שאנשים העוסקים במקח וממכר או בהלוואה, ישכחו שבשבת אסור לכתוב, ויכתבו על שטר את הפרטים, חלילה.

מה יעשה מי שצריך ללוות בשבת דבר מאכל מחברו לצורך השבת? במקום לומר "הלואה לי דבר מאכל", יאמר "השאל לי דבר מאכל", ומאחר שהוא משנה בלשונו, יזכרו שניהם שאסור לכתוב בשבת.

דבר תורה

במדרש תנחומא מוזכרת חשיבותה של קריאת שמע מפני "שיש בה רמ"ח (248) תיבות, כנגד (רמ"ח) אברים שבאדם". כלומר, מי שקורא קריאת שמע בדקדוק ומבטא היטב כל תיבה ותיבה מרמ"ח תיבותיה זוכה כנגד זה לשלמות בגופו - בכל רמ"ח איבריו. אולם, אם נספור נגלה שבפרשיות קריאת שמע ישנן רק 245 תיבות, ואם כן חסרות 3?

לכן חוזר החזן ואומר בקול: "ה' אלוהים אמת" ובכך משלים את המניין לרמ"ח - כנגד כלל איברי האדם. רמז לדבר מביא בעל המחנה אפרים מן הפסוק בפרשתנו: "ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום". פירושו: כשמדביקים את המילה "אתם" (שהיא "אמת" בחילוף אותיות) אל המילים "ה' אלוהים" שבסוף פרשיות שמע - זוכים ל"חיים כולכם" - משום שעתה נוספו 3 מילים והגענו לרמ"ח התיבות כנגד כל איברי האדם.

חידת קפץ ראש

מצאו את ההגדרה הראשונה, ואז הסירו את האות הראשונה שבה כדי למצוא את ההגדרה השנייה:

1. עמדה בבית המקדש - משמשת לתאורה בימינו

-

2. מסגרת לאומית ריבונית - בת יעקב

-

3. מלאכה אסורה בשבת - קופסה, ארגז

-

4. מחילה, מחיקת חטא - בהמה טהורה

-

(מלא-מלא) 'מלא-מלא' (מלא-מלא)
'מלא-מלא' 'מלא-מלא' (מלא-מלא)

שאלות השבוע

1. איך אפשר לפנות ללוח מהשולחן בשבת?

2. האם מותר בשבת לשים סיר עם עוף מבושל על האש?

3. למה אסור ללוות מאכלים בשבת?

בין הפותרים נכונה תיער הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il, בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחנות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: ר"ח חיים פרייליכמן

